

Cesti Njutawa Kogu walimisfeadus.

Tallinnas,
B. Mäns'i trükk, Laial uul. nr. 5.
1918.

1. peatükk.

Üleüldised määrused.

1. Eesti Usutaw Kogu on ajaloomeline, walitaw Eesti Wabariigi mõlemast soost kodanikkude poolt üleüldise, ühesuguse, salajase ja otsekohese hääletamise teel ning proportsionalse esituse põhjal.

2. Usutawa Kogu walimisteks moodustab Eestimaa ühe walimise ringtonna, mis häälte äraandmiseks jaoskondadeks jagatakse.

2. peatükk.

Walimise õigusest.

3. Usutawa Kogu walimistest osawõtmise õigus on mõlemast soost Eesti Wabariigi kodanikkudel, kes walimise päewaks 20 aastat wanaks saanud.

Märkus. Sõjawäes teenijatel on õigus walimistest osa wõtta.

4. Walimistest ei wõta osa need, kes seaduslikus korras nõdra- wõi hullumeelseks on tunnistatud, ja ka kurtummad, kes eestkostmise all.

5. Walimise õigusest jääwad ilma :

1) kes seaduslikku jõusse astunud kohtuotsuse järele on mõistetud, kui nad varem seisuseõigusi ei ole tagasi saanud:

a) sunnitööle — kümne aasta jooksul peale karistusaja lõppu;

b) asumisele, wangiroodu, parandusmaija, wangimajja või kindluse seisuseõiguste kaotamise ehk kitsendamisega — viie aasta jooksul peale karistusaja lõppu;

2) kes süüdlaseks mõistetud warguses, wäljaarwatud juhtumised, mis end. Wene riigi Rahukohtu nuhtluseaduse 171. paragr. 2. punktis (Wene Sead. Rogu. XV j., 1914 a. wäljaanne) ette nähtud, petmises, kättesalbatud waranduse omandamises või raistamises, wälja arwatud raistamised, mis sama nuhtluseaduse 177. paragr. 2. jaos ja üleüldise kaela-kohtuseaduse (Wene Seaduste kogu, XV) 1681. paragr. teises jaos ettenähtud, warastatud asjade warjamises, teadupärast warastatud asjade ostmises või pandikswõtmises alalise ametina, wõltsimises, liiakasu wõtmises, altkäemaksu wõtmises ja andmises, kupeldamises ja kolwatule elule awatlemises (Wene Sead. Rogu, XV j., kaela-kohtu sead. 1909 a. wäljaan. §§ 524—526, 526¹, 527 ja 529), niisama tegudes, mille sihiks seadusandliste ja omawalitsuse asutuste walimise wabaduse ja õiguse rikkumine, — kolme aasta jooksul peale karistusaja lõppu;

3) maksujõuetud wõlgnifud, kes seaduslikku jõusse astunud kohtuotsuse järele kuritahtlisteks pankrotitegijateks on tunnista-

tud, — kolme aasta jooksul peale selleks tunnistamist.

6. Õigus walimistest osa wõtta on igas walimisjaostonnas ainult neil isikutel, kes jaostonna walijate nimekirja on üles wõetud.

7. Õigus walitud saada on igal isikul, kes walimise õiguse nõuetele wastab, selle peale waatamata, kas ta kusagil walijate nimekirjas seisab wõi mitte.

8. Walimistest ei lubata osa wõtta neid walijate nimekirja üleswõetud isikuid, kes walimiste ajaks walimise õiguse ärakaotawad (§§ 4—6), niisama ka neid, kes nimetatud ajal finni istuwad, kas seaduslikku jõusse astunud kohtuotsuse põhjal wõi kohtuwõimu poolt mõnesuguses kuritöös wastutusele wõtmise pärast, kui neid kõrwaltealdumise ärahoidmise otsarbel wahi all hoitakse.

3. peatükk.

Asutustest, mis Asutawa Rogu walimiste toimetamist korraldawad.

9. Asutawa Rogu walimisi toimetawad: peakomitee, linnade, maakondade ja jaostondade komisjonid.

10. Asutawa Rogu walimiste peakomitee seisab koos: juhatajast — Maapäewa esimees — ja kuuest liikmest, kellest kolm Maapäewa, kaks Tallinna linnawolikogu ja üks Harju maakonnandukogu poolt walitakse.

Peale selle astub komiteesse, peale § 45 nimetatud tähtpäewa, liikme õigustega üks

isik iga walijate rühma poolt, kes kandidatide nimekirja on sisse andnud (§ 39).

11. Eesti Usutawa Rogu walimiste peafomitee ülesandeks on:

1) Usutawa Rogu walimiste üleüldise käigu järele walwamine ja selle kiirendamiseks tarwisminewate abinõude läbiarutamine;

2) Käesolewa seaduse täiendamiseks ja arendamiseks kui ka selle seaduse tarwituselewõtmise kohta käiwa juhatuskirja väljatöötamine;

3) Usutawa Rogu liikmeteks walitud isikute nimekirja kokkuseadmine.

4) selle järele walwamine, et maakonna ja linna walimiskomisjonid õigel ajal tegewuse awastid.

5) maakonna ja linna walimiskomisjonide ettepanetul walimise jaostondade jaotamise kinnitamine ja kõigi teadaannete läbiwaatamine, mis sisse antakse selle jaotamise juures tekkinud eeskimiste kohta;

6) päewa määramine ja üleüldiseks teadus- tuseks väljakuulutamine, millal linna ning alewi ametid ja wallawalitsused walijate nimekirju kokku seadma hakkawad, ja selle järele walwamine, et need nimekirjad õige ajaks kokku seataks ja kõigile nähtawasse kohta üles pandaks;

7) kandidatide nimekirjade wastuwõtmine ja läbiwaatamine, nende nimekirjade nummerdamine, awalikuks nägemiseks ülespanemine ja nimekirjade teadaandmine maakonna ja linna walimiskomisjonidele, linna- ja alewiametitele, wallawalitsustele ja jaostonna walimiskomis-

jonidele, niisama ka nimekirjade ühendamiste üleüldiseks teadustuseks väljakuulutamise;

8) walimisümbrikkude, walimisedeliste jne. walmis'amise korraldamine wõi selle Usutawa Rogu walimisasjade maakonna ehk linna walimiskomisjonide hoolde andmine;

9) antud häälte kokkuarwamine, walimiste lõpuotsuse kindlaksmääramine ja üleüldiseks teadustuseks väljakuulutamise;

10) Usutawa Rogu liikmetele sellekohaste tunnistuste väljaandmine nende walimise kohta;

11) kõigi walimisasjade edasiandmine Usutawale Rogule;

12) korralduste tegemine kredidi asjus, mis walimiste toimetamiseks määratud.

12. Usutawa Rogu maakonnawalimiskomisjon seisab koos: esimehest — kohaliku maakonnandõukogu esimees — kahest maakonnandõukogu ja kahest linnawolikogu esitajast.

Pärast 45. paragrahwis nimetatud tähtpäewa astub komisjoni liikme õigustega üks isik iga walijate rühma poolt, kes kandidatide nimekirja on sisse andnud ja oma esitaja nimetanud, keda komisjoni hulka tuleb arwata (§ 39).

13. Tallinna, Tartu, Narwa ja Walga linnas asutatakse iseäralised Usutawa Rogu linna walimiskomisjonid. Tähen datud komisjonid seisawad koos: juhatajast — kohaliku linnawolikogu esimees — ja neljast selle sama linnawolikogu poolt walitud liikmest.

Pärast 45. paragrahwis nimetatud tähtpäewa astub komisjoni liikme õigustega üks isik iga walijate rühma poolt, kes kandidatide nime-

kirja on sisse andnud ja oma esitaja nimetanud, keda komisjoni hulka tuleb arvata (§ 39).

Usutawa Rogu maakonna walimiskomisjonidesse, mis selles (13) paragr. nimetatud linnades asuwad, astuwad linnawolikogu poolt walitawate liikmete asemele maakonnandõutogu poolt walitud liikmed.

14. Usutawa Rogu maakonna ja linna walimiskomisjonide ülesandeks on: 1) walwamine selle järele, et jaoskonna walimiskomisjonid õigel ajal asutataks ja nende tegewus õigel ajal algaks; 2) Usutawa Rogu peakomiteele ettepaneku tegemine, kuidas maakond wõi linn walimise jaoskondadeks tuleb jaotada; 3) selle järele walwamine, et walijate nimekirjad õigel ajal kokku seataks ja kõigile nähtawasse kohta üles pandaks; 4) walijate nimekirjade kokkuseadmise, niisama ka linna ja alewiametite ja wallawalitsuste õigluseta tegewuse kohta antud kaebtuste ja protestide läbiwaatamine; 5) abinõude tarwitusele wõtmine selleks, et walijad kandidatide nimekirjade üle teateid saaksid; 6) maakonna ja linna piirides kandidatide nimekirjadele antud häälte arwu kokkuwõtmine; 7) walimisasjade edasiandmine Usutawa Rogu walimiste peakomiteele.

15. Jaoskonna walimiskomisjonid seisawad koos linnawolikogude ja alewii wõi wallandõukogude poolt walitud neljast liikmest, kelle hulka kuulub eesistuja ja sekretär.

Peale selle astub komisjoni liikme õigustega üks isik iga walijate rühma poolt, kes kandi-

datide nimekirja sisse andnud ja oma esitaja nimetanud, keda komisjoni hulka tuleb arvata (§ 39).

16. Jaoskonna walimiskomisjonide ülesandeks on walmisfedelite wastuwõtmine ja esialgne ülelugemine käesolewas walimise jaoskonnas.

17. Kohalikud walitsuse- ja omawalitsuse-asutused peawad Usutawa Rogu walimiskomisjonidele abiks olema seaduse läbi wiimaste peale pandud kohuste täitmisel.

18. Igasugused aktid ja paberid, mis Usutawa Rogu walimiste asjus kokku seatakse, olgu need walitsuse, kohtu, administratsiooni ja ühiskondlistele asutustele ja kõigi ametkondade ja asutuste ametnikkudele antawad wõi jälle kõigi nende ametkondade ja nende ametnikkude poolt wäljaantawad, wabastatakse tempelmaksust ja muudest maksudest.

4. peatükk.

Walijate nimekirjadest.

19. Usutawa Rogu walimiste toimetamiseks seatakse igas walimise jaoskonnas eraldi walijate nimekirjad kokku.

Keegi ei wõi rohkem kui ühes jaoskonnas walijate nimekirjas ülewal olla.

20. Walijate nimekirjade kokkuseadmine pandakse linna- ja alewiametite ja wallawalitsuste peale.

21. Päew, millal nimetatud ametid (§ 20) walijate nimekirju hakkawad kokku seadma,

määratakse Usutawa Kogu walimiste peakomitee poolt kogu Gestimaa kohta kindlaks ja kuulutatakse üleüldiseks teadustuseks wälja sel teel, mis rahwa laialdast tutwustamist kõige enam kindlustab.

22. Jaoskonna walijate nimekirja kantakse isikud, kellel walimise õigus on ja kes walijate nimekirja kokkuseadmise päewa algul jaoskonnas elawad, kuigi nemad sellest jaoskonnast ajutiselt on ära läinud.

23. Isikud, kes walimise jaoskonda ilmuwad pärast walijate nimekirja kokkuseadmise päewa algust (§ 21), wõiwad walijate nimekirja ainult nende sellekohase teadustuse järele üleswõetud saada, mis linna- wõi alewiametisse wõi wallawalitsusse kogu nimekirjade kokkuseadmise aja jooksul ja järgnema 7 päewa wältsusel, pärast walijate nimekirjade üleüldiseks teadustuseks wäljakuulutamise päewa, antakse. Ühes tähendatud teatega annawad nemad ka teate enda mahakustutamiseks endise elamise-kohta nimekirjadest, missugune teade ameti poolt määratud kohta saadetakse.

24. Walijate nimekirja tähendatakse üles walija perekonna- ja ristinimi, wanadus, elukoht ja amet. Nimekiri seatakse igas jaoskonnas perekonnanime järele tähestiku järjekorras kokku.

25. Walijate nimekiri awaldatakse otsekohe peale ta kokkuseadmist, igatahes aga mitte hiljem kui kolmkümmend päewa enne walimise päewa, üleüldiseks teadustuseks sel wiisil, mis kõige enam kindlustab nimekirjade awalikku nähtawust.

26. Seitsme päewa jooksul pärast nimekirja üleüldiseks teadustuseks väljakuulutamist wõivad isikud, kellel õigus walimistest osa wõtta, kaebusi sisse anda nimekirjas leiduwate efektuste ja puuduste kohta.

Tähendatud kaebused antakse linna- wõi alewiametisse wõi wallawalitsusse.

27. Linna- wõi alewiamet wõi wallawalitsus täidawad oma wõimul, kui nad tähelpanemise-wääriliseks peewad: 1) kaebusi, mis käiwad kaebajate walijate nimekirja üleswõtmata jätmise kohta, kui niisugused kaebused enne paragrahw 26. nimetatud tähtaja möödaminekut on sisse antud ja 2) kaebusi, mis selle kohta käiwad, et kaebajate üle waleteateid walijate nimekirjadesse on mahutatud. Niisuguste kaebustuste täitmisest annawad ametid kaebajatele teada.

28. Kõik muud kaebused saadetakse linna- wõi alewiameti wõi wallawalitsuse poolt kolme päewa jooksul Usutawa Rogu maakonna walimiskomisjoni. Kaebuse juurde lisab amet oma jeletuse.

29. Kui kaebuses teatud isikute walimise õiguse wastu waieldakse, siis antakse linna- wõi alewiameti wõi wallawalitsuse poolt wiimastele seda teada.

30. Mitte hiljem kui kaks päewa enne paragr. 26. nimetatud tähtaja lõppu awaldetakse täiendaw walijate nimekiri üleüldiseks teadaandmiseks.

Sellesse täiendawasse nimekirja tähendatakse ainult: 1) isikud, kes paragr. 23. nimetatud ja

felle teadaandmised täitmisevääriliseks on tunnistatud, kui need isikud õigel ajal ei olnud valijate nimekirja üles märgitud, ja 2) isikud, kes paragr. 27. nimetatud ja felle kaebtused ameti poolt täitmist on leidnud.

Täiendaw valijate nimekiri seatakse paragr. 24 määruste järele kokku.

31. Kaebtused täiendawa nimekirja peale antakse sisse paragr. 26, 28 ja 29 tähendatud korras enne paragr. 26. nimetatud tähtaja lõppu.

32. Kaebtused arutatakse Usutawa Rogu maakonna või linna walimiskomisjonis kolme päewa jooksul awalikul istumisel selles korras läbi, mis on administratiivsete kohtunikkude asjaajamiseks määratud administratiivse kohtuseaduse järele (Wene Sead. Rogu 1917 a., § 692). Sellejuures on õigus asja arutusest osa wõtta peale isikute, kes protesti või kaebtuse andnud ja selle ameti esitaja, kus nimekiri, mille peale kaebtus antud, kokku on seatud, ka neil isikutel, kelle walimise õiguse wastu käesolewal korral waieldakse.

33. Usutawa Rogu maakonna ja linna walimiskomisjonide otsuste peale võib kolme päewa jooksul peakomiteele edasikaebtust anda. Niisuguse kaebtuse sisseandmine ei pane aga walimiste toimetamise käiku mitte seisma.

34. Eesti Usutawa Rogu walimiste peakomitee arutab tähendatud kaebtused wiie päewa jooksul läbi.

35. Valijate nimekirjad, kui nad kahepäewasel tähtajal Usutawa Rogu maakonna ja linna walimiskomisjonide otsuste põhjal ja

teatawatel juhtumistel peakomitee otsuste põhjal on parandatud, avaldatakse uuesti, mitte hiljem kui viis päeva enne valimise päeva, üldiseks teadaandmiseks sel viisil, mis kõige enam nimekirjade avalikku nähtavust kindlustab.

5. peatükk.

Kandidatide nimekirjades.

36. Usutawa Rogu walimisi toimetatakse hääle andmise laudu ühele fiskeantud kandidatide nimekirjale.

37. Kandidatide nimekirjad antakse Usutawa Rogu walimise peakomiteele walijate rühmade poolt mitte hiljem kui kolmkümmend päewa enne walimise päewa.

38. Iga kandidatide nimekiri peab vähemalt 100 isiku poolt, kellel õigus on walimisest osa wõtta, oma käega allakirjutatud olema. Nimekirjas peab olema tähendatud iga ettepanewa kandidadi perekonna-, risti- ja isanimi ja elukoht. Nimekirja juurde peab lisatama kõigi kandidatide poolt teadustused, et nemad nõus on endid selle nimekirja järele hääletada lastma. Nimekirjale võib ka ta ettepanoja organisatsiooni nimetus juurde lisatud olla.

39. Kandidatide nimekirja fiskeandja rühm peab nimetama oma esitaja, kes tema poolt Usutawa Rogu walimiste peakomiteega asjade ajamiseks ja sellest komiteest osawõtmiseks on walitud. Kui esitajat nimetatud ei ole, siis tunnistatakse selleks esimene neist, kes teada-

andmisele on alla kirjutanud. Selleks, et Usutawa Rogu walimiste peakomitee teadaandmised koju kätte toimetataks, peab rühma esitaja oma adressi selles linnas teadustama, kus komitee asub, wastasel korral arwatakse komitee teadaandmised kätte antuks, kui nad komitee ruumides on üles pandud. Peale selle peab see walijate rühm, kes soovib, et tema esitajad Usutawa Rogu maakonna, linna ja jaoskonna walimiskomisjonidest osa wõtaksid, nimetama isikud, keda tuleks nimetatud komisjonide hulka arwata.

40. Iga walija wõib ainult ühele kandidadi nimekirjale alla kirjutada; sel juhtumisel, kui üks ja sama walija kahele wõi mitmele nimekirjale on alla kirjutanud, loetakse tema allkiri ainult sellel nimekirjal makswaks, mis esimesena Usutawa Rogu walimiste peakomiteesse on antud.

41. Nimekirjas ettepandawate kandidatide arw ei wõi üle 100 olla.

42. Ühte ja sama kandidati wõib mitmes kandidatide nimekirjas üles seada.

43. Kandidatide nimekirja wastuwõtmise kohta annab Usutawa Rogu, walimise peakomitee kwiitungi, ära tähendades seda kuud, päewa ja tundi, mil nimekiri vastu on wõetud.

44. Sellel juhtumisel, kui fiskeantud kandidatide nimekiri neile nõuetele ei wasta, mis paragr. 38. ja 40.—42. nimetatud, teatab Usutawa Rogu walimise peakomitee seda kahepäewasel tähtajal rühma esitajale. Teadustusi

tähendatud puuduste kõrvaldamiseks võib kõige hiljem fakskümmendkuus päewa enne walimise päewa sisse anda.

45. Sisfeantud kandidatide nimekirjad, mis paragr. 38. ja 40.—42. nimetatud tingimistele wastawad, nummerdatakse Usutawa Rogu walimiste peakomitees sisseandmise järjekorras ära. Nende numbrite all ja ka organisatsioonide nimetustega, kui need nimekirjadele juurde on lisatud (§ 38), seatakse kandidatide nimekirjad peakomitee ruumides kõige hiljem fakskümmendkolm päewa enne walimise päewa üles ja antakse siis otsukohe Usutawa Rogu walimiste peakomitee poolt Usutawa Rogu maakonna ja linna walimis komisjonidele, linna- ja alewi-ametitele ja wallawalitsustele, niisama ka jaoskonna walimis komisjonidele teada ja awaldatakse üleüldiseks teadaandmiseks.

46. Walijate rühmad, kes kandidatide nimekirjad on sisse andud, woiwad Usutawa Rogu walimiste peakomiteele mitte hiljem kui wiisteistkümmend päewa enne walimise päewa nende poolt ette pandud kandidatide nimekirjade ühendamisest teadustada. Need teadustused peawad kõigi ühinenud rühmade esitajate poolt (§ 39) alla kirjutatud olema.

Usutawa Rogu walimiste peakomitee annab nimekirjade ühendamisest mitte hiljem kui teisel päewal pärast teadustuse saamist, üleüldiselt teada.

47. Üks ja sama nimekiri ei wõi rohkem kui ühe ühendamise hulka kuuluda.

6. peatükk.

**Walimissedelite äraandmisest ja üle-
lugemisest.**

48. Hääletamine sünnib walimissedelite äraandmise kaudu.

49. Walimissedelid peawad walimise kuu puolest ühesarnased olema. Walimissedelite eeskuju määratakse kindlaks Usutawa Rogu walimiste peakomitees ja kuulutatakse üleüldiseks teadaandmiseks wälja mitte hiljem, kui kahekümmendwiis päewa enne walimise päewa.

50. Iga walimissedel peab eneses sisaldama ühte sisseantud kandidatide nimekirja ilma mingi muudatuse ja ümberpaigutamiseta, selle nimekirja numbrit ja tema sisseandja organisatsiooni nimetust, kui nimekiri sellega warustatud oli.

51. Walimissedelite ümbrikud peawad ühesugused, läbipaistmatad ja ilma mingisuguste märkusteta ja Usutawa Rogu walimiste peakomitee, maakonna- või linnakomisjoni tempeliga märgitud olema.

52. Walimissedelid ja nende ümbrikud tehakse aegsaste walmis Usutawa Rogu walimiste peakomitee korraldusel (par. 11., p. 8.).

Rõigi sisseantud kandidatide nimekirjade tarwis walmistatakse ühesugune arv walimissedelid.

53. Kandidatide nimekirjade tekst trükitakse walimissedelitele Eesti keeles, nimekirja sisseandja rühm võib aga nimekirja sisseandmise juures nõuda, et sellekohastele walimissedelitele mahutatakse teksti tõlge teises, rühma poolt

nimetatud keeles. Sarnase nõudmise teadustamisel peab rühm ühel ajal ka teksti tõlke sisse andma ja teadustama, kuidas selle trükkimine kohapeal tehniliselt võimalik.

54. Valimisedelid ja ümbritud saadetakse, kui nad valmis on, Usutawa Rogu walimiste peakomitee poolt linna- ja aleviametitele ja wallawalitsustele.

55. Linna- või aleviamet või wallawalitsus walmistab aegsaste kõikide walijate tarwis, kes jaoskonna walijate nimekirja ülesmärgitud, nimelised tunnistused. Nendes tunnistustes tähendatakse ära walija nimi ja perekonnanimi, tema adress, walimise jaoskond ja number, mille all walija walijate nimekirjas seisab, ja tähendatakse ka ära hääletamise aeg ja koht.

56. Linna- või aleviamet või wallawalitsus saadab igale walijale, mitte hiljem kui kolm päewa enne walimise päewa walimisedelid, igaihe sisseantud kandidatide nimekirja kohta ühe, ja nimelised tunnistused kätte.

Siisutele, kellel õigus on nimelisi tunnistusi ja walimisedelid saada, kes aga neid saanud ei ole, antakse wälja: tunnistus — sellekohasest ametist enne walimise päewa, walimisedelid aga — jaoskonna walimiskomisjonist walimiste toimetamise ajal.

57. Linna- või aleviamet või wallawalitsus walmistab walimisedelite sisselaskmise jaoks üheawausega fastid ja annawad need jaoskonna walimiskomisjonidele tarwitamiseks.

58. Linna- või aleviamet või wallawalitsus annab jaoskonna walimiskomisjonile igas

walimise jaoskonnas iseäralise ruumi tarvitamiseks.

59. Igas walimise ruumis korraldatakse hääletamise saladuse kindlustamiseks üks ehk mitu fännist tuba, kus walijad ilma tunnistajate juuresolekuta walimisedeli ümbristku panewad.

60. Jaoskonna walimiskomisjoni istumised on awalikud. Häälte andmiseks määratud päewal kuulutab komisjoni eesistuja komisjoni istumise tema liikmete ja selleks ajaks kokutunud isikute juuresolekul awatuks. Eesistuja waatab järele, et walimise fastid terwed ja tühjad on, ja et nad kõik ühe awaufega, paneb fastid pitseriga fänni ja kutsub walijaid walimisedelid ära andma. Rogu walimisedelite äraandmise ajal on tarwilik, et komisjoni istumisest vähemalt kolm liiget osa wõtaksid.

61. Walimise ruumis toimetatakse ainult walimisi. Üleskutsete wäljapanemine, lendkirjade ja kuulutuste wäljajagamine, walimisedelite laialilaotamine, kõnede pidamine ja üldise igasugune walimiste-eelne fihutustöö on keelatud niihästi neis tubades, kus walimisedelid ära antakse, kui ka neisse tubadesse wiiwatel treppidel, läbikäikudel ja koridorides, ning nende wälistel sissekäigu kohtadel. Jaoskonna walimiskomisjoni eesistuja walwab selle järele, et walimise ruumis kogu walimiste ajal täielik kord alal hoitakse ja kõrwaldab wiibimata selle rikkujaid.

62. Walimise ruumi ei lasta:

1) sõjariistus isituid, ja

2) isituid, kes karskes olekus ei ole.

63. Eesistujal on tarbekorral õigus nõuda komisjoni määruse järelle sellekohastelt kodanlistelt ja sõjaväelistelt võimudelt miilitsaametnikkude või sõjaväeosade kohale saatmist.

Tähendatud miilitsaametnikud või sõjaväeosad seisavad täielikult eesistuja võimu all ja on tegewad ainult tema juhatusel.

64. Korrariikumise puhul, või kui keegi komisjoni ehk selle eesistuja määruste alla ei anna, võib komisjon otsustada walimise ruumi miilitsaametnikka või sõjaväeosasid sisse tuua.

Tähendatud ruumi ei või ilma eesistuja nõudmiseta ühtegi sõjariistus võimu sisse tuua.

65. Walimised algawad Eesti Maapäewa poolt määratud ajal ja kestawad kolm päewa. Jaoskonna walimiste komisjonid peawad walimisfelidite wastuwõtmiseks esimese kahe walimise päewa jooksul awatud olema: linnades ja alewites hommiku tella üheksast kuni õhtu tella üheksani; waldades: hommiku tella kaheksast kuni õhtu tella kaheksani; kolmandal walimise päewal aga linnades ja alewites hommiku tella üheksast ja waldades tella kaheksast kuni päewa tella kaheni.

66. Walimisfelideli äraandmisest toimetab walija isiklikult.

67. Walija annab oma nimelise tunnistuse jaoskonna walimise komisjoni liikme kätte, kes walija ilmutamise kohta walijate nimekirja märkuse teeb, ja saab komisjonilt ümbriku walimisfelideli sissepanemiseks. Rahtluse korral on ko-

misjonil õigus enne ümbriku väljaandmist walija isikutõendust nõuda.

68. Ümbriku kättesaamise järele läheb walija finisesse ruumi (par. 59), kus ta walimisedeli ümbrikku paneb. Tagasi tulles annab walija ümbriku finnikleebitult jaostonna walimiskomisjoni eesistuja kätte, kes ümbriku tema nähes walimise kasti lasseb.

69. Esimesel kahel walimise päewal paydakse linnades ja alewites õhtu kell üheksa ja waldades õhtu kell kahesja walimise ruumi ukсед finni, mille järele walimisedelite wastuwõtmine ainult neilt walijatelt sünnib, kes enne tähendatud aega walimise ruumi ilmunud. Walimisedelite wastuwõtmise lõpetamise järele kuulutab eesistuja walimisedelite äraandmise selleks päewaks lõpetatuks ja pitserib walimise kastide awauseid finni. Peale selle lahkuwad koosolejad ruumist, kus hääletamine sündis, ja see ruum pandakse eesistuja korraldusel pitseriga kuni teise päewani finni ning asetatakse ustele wahid.

70. Kolmandal walimise päewal lõpetatakse walijate sisselaskmine walimise ruumi kell kaks päewal ära, mille järele walimisedelite wastuwõtmine ainult neilt walijatelt sünnib, kes enne tähendatud aega walimise ruumi ilmunud. Walimisedelite äraandmise lõpetamise järele kuulutab eesistuja hääletamise lõppenuks ja teeb korralduse walimise ruumi uste awamiseks.

Selle järele loeb komisjon ümbrikud awamata jättes, üle. Kui ümbrikute arw nende walijate arwuga, mille ilmumise kohta walijate

nimekirja märkus tehtud (par. 72), ühte ei käi, siis tehakse selle üle protokollis sellekohane märkus. Peale seda awatakse ümbrikud ja loetakse walimisedelid ära.

71. Usutawa Rogu walimiste peakomitee poolt valmistatud walimisedelite kõrwal loetakse ka teised sama tekstiga sedelid maksimateks.

Samuti on makswad walimisedelid, millel ühes eestikeelse tekstiga kõrwuti on trükitud selle tõlge teises keeles.

72. Wittermaksimateks tunnistatakse: 1) walimisedelid, mis ei wasta paragr. 49., 50. ja 53. nõudmistele, 2) täitmata sedelid, 3) walija poolt allakirjutatud sedelid wõi sedelid, milles leiduwad mingisugused määrdused, parandused wõi tundemärgid wõi mis on samasuguste tundemärkidega ümbrikutesse pandud ja 4) sedelid, mis ühest rohkemal arwul ümbrikutesse pandud, kui nende sisu ühesarnane ei ole. On niisuguste sedelite sisu ühesarnane, siis loetakse ainult üks nendest maksimateks.

73. Walimisedeli maksimise küsimus otsustatakse kahtluse korral jaostonna walimisekomisjoni poolt häälte enamusega. Häälte pooleks jagunemisel annab eesistuja hääle ülekaalu.

74. Maksimatestunnistatud walimisedelid awatakse eraldi iga kandidatide nimekirja kohta kofku.

75. Kõige selle kohta, mis jaostonna walimisekomisjonis istumise awamisest kuni nende lõpuni sünnib, tehakse protokoll. Sellesse

protokollile tähendatakse eraldi üles kõik eesistuja korraldused, komisjoni määrused, kui ka teadaandmised, mis komisjonis viibijate valijate poolt tehakse; peale selle tähendatakse temas ära igale kandidaatide nimekirjale antud valimisfedelite arv, niisama makswusetaks tunnistatud fedelite arv ühes põhjuste seletustega, miks need niisugusteks on tunnistatud. Protokollile kirjutawad alla eesistuja, komisjoni liikmed ja kõik koosolejad, kes seda soovivad.

76. Jaoskonna walimisekomisjoni protokoll saadetakse Usutawa Rogu maakonna või linna walimise komisjoni. Protokollile lisatakse juurde eraldi pakides: 1) komisjoni poolt makswaks tunnistatud walimisfedelid; 2) need komisjonist makswaks tunnistatud walimisfedelid, mille makswuse kohta mõni komisjoni liige waielnud; 3) need walimisfedelid, mis komisjon tema üksikute liikmete arwamise wastu makswusetaks tunnistanud ja 4) komisjoni poolt ühel häälrel makswusetaks tunnistatud fedelid.

77. Usutawa Rogu maakonna ja linna walimise komisjon määrab jaoskonna walimisekomisjoni protokollide ja sellele juurde lisatud walimisfedelite läbiwaatamise järele lõpulikul kindlaks, misugused walimisfedelid makswaks tunnistada tulewad ja kui palju hääli on antud iga walimise jaoskonna ja Rogu maakonna või linna poolt igale üksikule fiskeantud kandidaatide nimekirjale.

78. Usutawa Rogu maakonna või linna walimisekomisjonide istumiste protokoll ühes

jaoskonna walimisekomisjonide protokollidega saadetakse Usutawa Rogu walimiste peakomiteesse. Sellele protokollile lisatakse juurde 76. paragr. 2—4 punktis tähendatud walimisedelid.

79. Usutawa Rogu maakonna ja linna walimisekomisjonide istumised, kus jaoskonna walimisekomisjonide protokollide läbiwaatamist ja antud walimisedelite ülelugemist toimetatakse, on awalitud.

7. peatükk.

Walimise otsuse määramisest.

80. Usutawa Rogu walimiste peakomitee teeb maakonna ja linnakomisjonide istumiste protokollide põhjal kogu walimisingkonnas igale kandidatide nimekirjale antud häälte üleüldise kottuwõtte; selle järele jaotatakse Usutawa Rogu liikmete üleüldine arv, mis walida tuleb, kandidatide nimekirjade wahel proportsionalselt selle häälte arwuga wõrreldes, mis kogu walimisingkonnas igale üksikule nimekirjale antud.

Sarnase jaotuse kord on üles tähendatud paragr. 82—84.

81. Kui walimised määratud tähtajal ühes ehk mitmes jaoskonnas korda ei lähe, ning kui selle tagajärjel üleüldine walimistest osawõtmata jäänud walijate arv nendes walimisejaoskondades mitte wähem, kui ühe kümnendiku kogu walijate üleüldisest arwust wälja teeb, siis määrab Usutawa Rogu walimiste peakomitee nendes jaoskondades wiibimata uued walimised. Kui aga niisuguste walijate

arw tähendatud jaostondades mitte tähendatud arwuni ei tõuse ja kui ka teistkordsete walimiste määramisel need mitte korda ei lähe, siis ei wõeta Usutawa Rogu walimiste peakomitees antud häälte üleüldisel kokkuwõtmisel niisuguseid jaostondi, milles walimised korda ei ole läinud, mitte arwesse.

82. Häälte arw, mis igale üksikule kandidatide nimekirjale antud, jagatakse järgimööda arwude 1, 2, 3, 4, jne. peale; jagamisel saadud arwudest eraldatakse nii mitu kõige suuremat arwu nendest wälja, kui palju Usutawa Rogu liikmeid walitakse; need arwud seatakse järjest wähenewas järjekorras ritta. Wiimane tähendatud arwudest on walimise jagaja.

Usutawa Rogu liikmete arw iga nimekirja kohta määratakse ära igale nimekirjale antud häälte arwu jagamise kaudu walimise jagaja peale.

Kui niisugusel Usutawa Rogu liikmete kohtade jaotamisel kandidatide nimekirjade keskel wiimane koht kahe ehk mitme nimekirja peale langeb, siis antakse eelõigus selle nimekirja kandidadile, kellele kõige rohkem hääli on antud. Ühesuguse häälte arwu juures otsustatakse küsimus liisu läbi.

83. Kui eelmises (82) paragr. tähendatud jaotamisel mõnesuguse kandidatide nimekirja kohta rohkem Usutawa Rogu liikmeid tuleb, kui selles nimekirjas kandidate ules tähendatud on, siis jääb sellekohane Usutawa Rogu liikmete kohtade arw tühjaks.

84. Kui niisugused kandidatide nimekirjad olemas on, mille ühendamise kohta on tehtud

sellekohane teadaanne (par. 46), siis arwatakse Usutawa Rogu liikmete arwu jaotamisel nimekirjade keskel kõik hääled, mis ühesse ja samasse ühendamisse kuuluwatele nimekirjadele on antud, kokku ja jaotamine sünnib esialgu nende ühendamiste ja teiste nimekirjade keskel paragr. 82. tähendatud määruste järele. Peale seda jaotatakse iga ühendamise kohta käiw Usutawa Rogu liikmete arw kõigi ühendamisse kuuluwate nimekirjade keskel sama määruste põhjal ära. Kandidatide arwu puudujäämisel mõnesuguses ühendamisse kuuluwast nimekirjas walitakse Usutawa Rogu liikmete kohtadele sellekohane arw nende ühendamisse kuuluwate nimekirjade wabade kandidatide hulgast, mis kõige enam hääli saanud.

85. Igas nimekirjas tähendatud kandidadid arwatakse Usutawa Rogu liikmete hulka üles-tähendatud järjekorras, algades esimesest.

8. peatükk.

Usutawa Rogu lahkunud liikmete asemetäitmise järjekorrast.

86. Usutawa Rogu lahkunud liikmete asemed täidetakse järgimööda isikutega sellest kandidadi nimekirjast, mille järele nad walitud.

Kui nimekirjade ühendamise korral (par. 46.) ühes ühendamisse kuuluwast nimekirjas kandidadid puuduvad, siis astub wabaks saanud Usutawa Rogu liikme asemele kandidat sellest ühendusse kuuluwast nimekirjast, milles wabad kandidadid leiduwad ja mis kõige rohkem hääli saanud.

87. Kui käesolewas nimekirjas ja nende ühendamise korral (par. 46) kõikides ühendamisese kuuluwates nimekirjades Usutawa Rogu lahkunud liikme asemetäitmiseks kandidadid puuduwad, siis jääb wabanenud koht tühjaks.

9. peatükk.

Walimise wabaduse ja õigluse kindlustamisest.

88. Kes süüdlane awalikult ülespandud walimise üleskutsete, teadaannete, wõi nimekirjade, mis nende walijade rühmade poolt wälja läinud, kes Usutawa Rogu walimistel kandidatide nimekirjad on sisse andnud, omawolilises mahawõtmises, katfirebimises, finnikatmises wõi muutmises, seda karistatakse:

arestiga, mitte üle kuu aja,

wõi rahatrahwiga, mitte üle saja rubla.

89. Kes süüdlane omawolilises sissetungimises ruumidesse, mis walimise-eelse kihutustöö tarwis määratud ja mis walijate rühma päralt on, kes kandidatide nimekirja sisse andnud, wõi walimise kihutustööks määratud ja sellekohase organisatsiooni päralt olewa kirjanduse häwitamises ehk rikkumises wõi nende isikute, kes selle organisatsiooni nimel tegewad, ahwardamises ehk nende wastu wägivalisega tarwitamises, seda karistatakse:

wangistusjega, mitte üle kuu kuu.

90. Kes süüdlane teadupäralt walelikkude teadete awaldamises nende faktide kohta, mis kandidadi isikusse ehk eraelusse puutuwad, tema

wõi tema esitatud organisatsiooni wastu usalduse häwitamise wõi teiste kandidatide walimise läbiwiimise sihiga, seda karistatakse:

wangistuse ehk arestiga.

91. Kes süüdlane kandidadi teadaandmise wõltsimises wõi ümbertegemises, mis paragr. 38. põhjal nõutakse ja milles kandidat oma nõusolemist Usutawa Rogu walimiste hääletamisest osawõtta lastmiseks käesolewa kandidadi nimekirja järele awaldab, seda karistatakse:

parandusmaija heitmisega.

Sama karistuse osaliseks langeb süüdlane, kes Usutawa Rogu walimiste peakomiteesse sisse annab teadupärast wõltsitud wõi ümbertehtud kandidadi teadaandmise tema nõusolemise awaldamiseks end käesolewa nimekirja järele hääletada lasta.

92. Kes süüdlane teadupärast wale kandidatide nimekirjade ja teadupärast kõlbmata walimisedelite laialilaotamises, seda karistatakse:

wangimaija heitmisega.

93. Kes süüdlane walimise-eelsete koosolekute, mis nende walijate organisatsioonide poolt kokku kutsutud, kes kandidatide nimekirjad sisse andnud, wõi Usutawa Rogu walimisekomisjoni tegewuse takistamises wägiwallategude, ähwarduste, walitsusewõimu kurjaste tarwitamise wõi korratuste sünnitamisega, seda karistatakse:

wangimaija heitmisega.

Rui sama tegu mitme sõjariistus isiku poolt korda saadetud ja selle tagajärjel tähendatud

koosolekute ja komisjonide tegemus seisma jäänud, siis karistatakse süüdlast:

parandusmaija heitmisega.

94. Waimulikku isikut, kes jumalateenistuse ajal wõi otsekohe pärast seda, kirjikus wõi mõnes teises jumalateenistuses määratud ruumis kõnepidamise, kirjatööde laialilaotamise wõi teisel teel Usutawa Rogu walimiste peale mõju katsub awaldada, karistatakse:

wangimaija heitmisega, mitte üle kuue kuu.

95. Kes süüdlane selle isiku walimise õiguse waba teostamise takistamises, kellel Usutawa Rogu walimistest osawõtmise õigus, isiku kallal wägiwallatarwitamise, karistatawa ähwarduse, petmise, walitsuse wõimu kurjaste tarwitamise wõi majandusliku ärarippumuse kaudu, seda karistatakse:

wangimaija heitmisega.

Süüteoatse on karistataw.

96. Kes süüdlane walijate Usutawa Rogu walimise õiguse teostamise takistamises, korratuste tekitamise, hirmutamise wõi ühenduse-wõimaluste finnipanemise kaudu, seda karistatakse: parandusmaija heitmisega, mitte üle kolme aasta.

Süüteoatse on karistataw.

97. Kes süüdlane walimiste õiglase toime-
tamise takistamises jaostonna walimisekomis-
jonide ruumides, wägiwallategude, ähwarduste, korratuste, walimise nimekirjade, sedelite wõi kas-
tide rikkumise wõi walimisekomisjonide liikmete
kallal wägiwallategude kaudu, seda karistatakse:

parandusmaija heitmisega.

Rui sama tegu mitme sõjariistus isiku poolt on korda saadetud ja selle tagajärjel walimised mitte korda ei wõinud minna, siis karistatakse süüdlast:

sunnitööga mitte üle kuue aasta.

Süüteoatse on karistataw.

98. Kes süüdlane walimise-eelse kihutustöö tegemises ruumides, milles walimisi toimetatakse, korrariikumises walimiste toimetamise ajal wõi walimisekomisjoni eesistuja walimise ruumist lahkumise käsule wastutõrkumises, seda karistatakse: arestiga.

99. Kes süüdlane walija peale mõjuawaldamises, et ta Usutawa Rogu walimistest eemale hoiaks wõi teatawal wiisil walimistest osa wõtaks, selleks hääletamisest osawõtjale wõi tema perekonnaliikmele ainelist ehk isiklist tasu andes, seda karistatakse:

wangimajja heitmisega.

Süüteoatse on karistataw.

Sama karistuse osaliseks langeb walija, kes selles paragr. (99) tähendatud sihiga ainelist ehk muud isiklist tasu nõuab wõi vastu wõtab.

100. Kes süüdlane walijate kostitamises selle sihiga, et neid Usutawa Rogu walimistel enese wõi teiste kasuks hääletamisele pöörda, seda karistatakse:

arestiga.

101. Kes süüdlane Usutawa Rogu walimistel hääletamisest osawõtmises, teades et tal selleks õigus puudub, wõi kui ta selle taotanud on, seda karistatakse:

arestiga.

Sama karistuse osaliseks langeb süüdlane, kes Usutawa Rogu walimistel enam kui üks kord hääletamisest osa wõtab, olgugi mitmes walimise jaoskonnas, wõi teise isiku asemel, olgugi tema palwe järele.

102. Kes süüdlane hääletamise lõpuotsuse meelega moonutamises walimisfedelite äraandmise, ülelugemise ehk wäljakuulutamise juures äraantud walimisfedelite ehk walimisasjade meelega rikkumises wõi ärawõtmises seadusewastases walimisfedelite juurdelismises wõi walimisasjade sisu muutmises, seda karistatakse:

Parandusmaja heitmisega mitte üle kolme aasta.

Süüteoatse on karistatam.

103. Kes süüdlane Usutawa Rogu walimiste hääletamise saladuse seadusewastases awaldmises, seda karistatakse arestiga.

104. Walimisekomisjoni liige wõi ametnik, kes süüdlane Usutawa Rogu walimise seaduse meelega rikkumises, et seega walimise otsuse peale ühe ehk teise kandidaside nimekirja wõi kandidadi kasu mõju awaldada, seda karistatakse, kui sarnane tegu suurema karistuse alla ei käi, arestiga.

105. Peale nendes paragrahwides nimetatud karistuste on kohtul õigus süüdlast mõista:

1) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 89., 91., 93., 95., 96., 97., 99., 100. ja 104. tähendatud, walimise õiguse kaotamisele seadusandliste ja omawalitsuse-asutuste walimistel kuni wiie aasta jooksul, kohtuotsuse kuulutamisest arwates;

2) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 90., 95., 99., 100. ja 102. tähendatud, rahatrahwile mitte üle kolme tuhande rubla;

3) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 89., 92., 93., 95., 99., 100. ja 104. tähendatud, kui süüdlane ametnik on, ametist taganemisele.

106. Käesolewas (IX) peatükis kirjeldatud määruste juures wõetakse tarwitusele 22. märtsi 1903. a. Wene Kaelakohtu seaduse esimene peatükk (Wene Sead. Rogu, XV osa, 1909. a. wäljaanne).

107. Süüdistamise tõstmise õigus süüdlaste wastu nendes süütegudes, mis selles (IX) peatükis nimetatud, on kannatajaõigustel igal isikul, kellel Usutawa Rogu walimistest osawõtmise õigus.

108. Süüdistamist wõib tõsta süüdlaste wastu nendes süütegudes, mis §§ 88., 91., 98. ja 103. nimetatud, ainult kolme kuu jooksul peale walimise päewa, süüdlaste wastu teistes süütegudes, mis selles (IX) peatükis nimetatud, kuu kuu jooksul.

10. peatükk.

Usutawa Rogu walimiste kuludest.

109. Walijatele ei anta tasu ei aja kulutamise eest, ei ülespidamise wäljaminekute katmiseks ega sõidukuludeks.

110. Walijate nimekirjade kokkuseadmise kulud on sellekohaste linna-, maakonna- ja walla-asutuste kanda; neist kuludest tasutakse seitsekümmendwiis protsenti edaspidi riigi renteist ära.

54
437

111. Usutawa Rogu asjaajamise fuludeks ant walimiste peakomitee määruste järele iseäralised summad nende kreditide arwel, mis Ujutise Walitsuse poolt Usutawa Rogu walimisteks assigneritakse.

112. Usutawa Rogu maakonna- ja linna-komisjonide liikmetele, niisama ka jaoskonna walimisekomisjoni liikmetele wõib sellekohaste maakonna-, linna ja wallaasutuste poolt sellekohastest summadest iseäralist tasu määrata, kuna peakomitee liikmetele tasu Ujutise Walitsuse poolt määratakse.

Selle paragrahwi (112) määrused ei ole makswad nende komisjoni liikmete kohta, kes nende walijate rühmade esitajad on, kes kandidatide nimekirjad sisse andnud.

113. Jaoskonna walimisekomisjonide ja maakonna ning linna walimisekomisjonide tarwituste jaoks antawate ruumide ja nende ümbertegemise, niisama ka nende kütmise ja walgustamise fulud on sellekohaste linna- ja maakonna-asutuste kanda.

Maanõutogu esimehe abi: J. Jaakson.

Sekretäri teine abi: B. Reggo.

Tallinnas, 24. nowembril 1918.

A 5532:21